ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Національної комісії
зі стандартів державної мови
02 квітня 2024 року № 91

Інструкція
для авторів і рецензентів завдань для іспиту
на рівень володіння державною мовою для осіб, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків

Загальні рекомендації

1. Ця інструкція містить загальні рекомендації для авторів і рецензентів, а також зразки завдань для іспиту на рівень володіння державною мовою для осіб, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків. Зміст, типи та структура завдань мають відповідати Порядку перевірки рівня володіння державною мовою, затвердженому рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 13 травня 2021 року № 20, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 08 липня 2021 року за № 897/36519, Класифікації рівнів володіння державною мовою, затвердженій рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 24 червня 2021 року № 31, зареєстрованій у Міністерстві юстиції України 16 липня 2021 року за № 924/36546, Вимогам до рівнів володіння державною мовою, затвердженим рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 24 червня 2021 року № 31, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16 липня 2021 року за № 925/36547, та Програмі іспиту на рівень володіння державною мовою особами, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків, затвердженою рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 01 липня 2021 року № 36, Специфікації іспитової роботи на рівень володіння державною мовою (для виконання службових обов'язків), затвердженої рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 10 січня 2024 року № 5.

2. У Замовленні на розроблення завдань для іспиту на рівень володіння державною мовою для осіб, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків (форма замовлення – Додаток 1), указано порядковий номер завдання в іспитовій роботі, зазначено кількість текстів та їхні типологічні різновиди, визначено кількість та форми завдань, навички й уміння, які вони перевіряють.

3. Розробник завдання має заповнити Картку завдання згідно з Додатком 2 (для завдань 1–15), Додатком 3 (для завдань 16–20, 21–25 і 26–30), Додатком 4 (для завдання відкритого типу (написання тексту на визначену тему)) та Додатком 5 (для завдання усної частини іспиту (монологічне висловлювання)). Для завдань 11–15, 16–20, 21–25 і 26–30 і завдання відкритого типу (написання тексту на визначену тему) необхідно визначити й указати код згідно з класифікатором «Сфери та теми спілкування» (Додаток 6) та зазначити типологічний різновид тексту згідно з класифікатором «Типи текстів» (Додаток 7).

4. Рецензент має заповнити Висновок про якість тексту (Додаток 8), Висновок про якість завдання (Додаток 9) і Висновок про якість теми монологічного висловлювання (Додаток 10).

Структура іспитової роботи

Іспитова робота складається з письмової та усної частин. Письмова частина передбачає виконання тестових завдань та завдання відкритого типу (написання тексту на визначену тему), які перевіряють вміння дотримуватися мовних норм, здатність розуміти прочитане та/або почуте і писати текст на визначену тему відповідно до запропонованої комунікативної ситуації.

Усна частина іспиту (монологічне висловлювання) перевіряє вміння добирати мовні засоби відповідно до мети і завдань спілкування, формувати висловлювання та реалізовувати комунікативні наміри.

ПИСЬМОВА ЧАСТИНА ІСПИТУ

Тестові завдання і завдання відкритого типу (написання тексту на визначену тему)

Розподіл комунікативних умінь і навичок відповідно до завдань

№ завдання	Комунікативні вміння й навички
Завдання множинного вибору з однією правильною відповіддю (1 з 4)	
1	Лексична вправність: 1.1. Синонімічні відношення між словами. 1.2. Антонімічні відношення між словами. 1.3. Уживання близькозвучних слів відповідно до їхніх значень (пароніми). 1.4. Уживання загальновживаних слів відповідно до їхніх значень. 1.5. Розрізнення значень іншомовних слів.
2	Лексична й граматична вправність (уникання суржику, правильне вживання форм): 2.1. Відмінкові форми іменних частин мови (іменник, прикметник + дієприкметник, числівник, займенник). 2.2. Утворення ступенів порівняння прикметників та прислівників. 2.3. Дієслівні форми (особові, часові + дієприслівник). 2.4. Застосування словотвірних моделей (суфікси, префікси). 2.5. Застосування правил творення фрази на рівні простого ускладненого речення (відокремлені дієприслівникові конструкції).
3	Граматична вправність (синтаксис): 3.1. Застосування правил творення фрази на рівні простого речення (із дотриманням логіко-формальних відношень). 3.2. Застосування правил творення фрази на рівні складного речення (із дотриманням логіко-формальних відношень між частинами на рівні складнопідрядного і складносурядного речень). 3.3. Дотримання правил передачі мовлення іншої особи (осіб): пряма мова, непряма мова, погодження форм.
Завдання множинного вибору з трьома правильними відповідями (3 з 6)	
4	Лексична сполучуваність і граматична вправність (на матеріалі офіційного, публіцистичного та наукового (науково-популярного) стилів): 4.1. Застосування правил узгодження (у роді, числі) та керування (дієслівне, прикметникове, числівникове; вибір форми залежного слова; уживання прийменникових форм) на рівні словосполучення. 4.2. Уживання канцеляризмів та мовних кліше.

5	Лексична та стилістична вправність (на матеріалі офіційного, публіцистичного та наукового (науково-популярного) стилів): 5.1. Вираження комунікативних намірів відповідно до стилю. 5.2. Доречне вживання в офіційному мовленні формул вибачення, прохання, вдячності, зауваження, сумніву, пропозиції, співчуття, відмови тощо.
6	Граматична вправність: 6.1. Уживання відмінкових форм іменних частин мови (іменник, прикметник + дієприкметник, числівник, займенник). 6.2. Застосування синтаксичної синонімії (багатство синтаксичних конструкцій для передавання думки).
7	Пунктуаційна вправність: 7. Уживання розділових знаків у текстах різних стилів.
Завдання на встановлення відповідності з чотирма правильними відповідями (4 з 6)	
8	Лексична вправність (на матеріалі офіційного, публіцистичного та наукового (науково-популярного) стилів): 8. Розрізнення значень іншомовних слів.
9	Лексична і граматична вправність (на матеріалі офіційного, публіцистичного та наукового (науково-популярного) стилів): 9.1. Утворення дієслівних словосполучень. 9.2. Утворення іменних словосполучень. 9.3. Уживання сталих висловів.
10	Стилістична вправність: 10.1. Вираження комунікативних намірів відповідно до мети мовлення. 10.2. Уживання нейтральної та стилістично забарвленої лексики.
Завдання множинного вибору на вписування пропущених літер у словах	
11–15	Орфографічна вправність: чергування голосних, чергування приголосних, вживання м'якого знака, спрощення в буквосполученнях, подвоєння букв, правопис префіксів, правопис суфіксів, уживання великої літери, правопис закінчень відмінюваних слів.
Завдання множинного вибору на заповнення пропусків у тексті з п'ятьма правильними відповідями ((5 із 8)	
16–20	Повне розуміння тексту, встановлення взаємозв'язків між його частинами, розрізнення значень лексичних одиниць відповідно до контексту й особливості вживання словоформ та синтаксичних конструкцій.
Завдання з альтернативними відповідями на визначення правильності/неправильності твердження	
21–25	Повне розуміння тексту, деталей тексту, встановлення окремих фактів та зв'язків між ними.
Завдання множинного вибору з однією правильною відповіддю (повне розуміння тексту) (1 з 4)	
26-30	Повне розуміння тексту, критичне осмислення прочитаного, інтерпретація оцінних суджень й висновків автора тексту.
Завдання відкритого типу (написання тексту на визначену тему)	
Повне розуміння прослуханого тексту, уміння максимально повно (докладно), записати почуте, висловити власну позицію щодо проблематики тексту.	

Письмова частина іспиту вміщує такі форми завдань:

1. Завдання множинного вибору з однією правильною відповіддю *(одна з чотирьох).*
2. Завдання множинного вибору з трьома правильними відповідями *(три з шістьох).*
3. Завдання на встановлення відповідності з чотирма правильними відповідями *(чотири з шістьох).*
4. Завдання множинного вибору на вписування пропущених літер у словах.
5. Завдання множинного вибору на заповнення пропусків у тексті з п'ятьма правильними відповідями *(п'ять із вісьмох).*
6. Завдання з альтернативними відповідями на визначення правильності/неправильності твердження.
7. Завдання множинного вибору з однією правильною відповіддю (повне розуміння тексту) *(одна з чотирьох).*
8. Завдання відкритого типу *(написання тексту на визначену тему).*

ФОРМИ ТА ЗРАЗКИ
тестових завдань та завдань відкритого типу письмової частини іспиту

1. Завдання множинного вибору з однією правильною відповіддю (1 з 4)

№ завдання	Формулювання умов завдань
1	1.1. Позначте рядок, у якому всі слова близькі за значенням. 1.2. Позначте рядок, у якому всі слова протилежні за значенням. 1.3. Позначте слово, яке можна поєднати за змістом зі словом… 1.4. Позначте речення, у якому за змістом можливі обидва слова, наведені в дужках.
2	2.1. Позначте речення, у якому правильно вжито всі слова та форми. 2.2. Позначте рядок, у якому речення потребує виправлення.
3	3.1. Позначте речення, у якому порушено точність висловлювання. 3.2. Позначте речення, яке правильно передає зміст прямої мови.

Завдання 1–3 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише один правильний. Оберіть правильний варіант відповіді.

Для створення **завдання 1** (лексична вправність) потрібно:

дібрати 4-5 близьких за значенням слів **(синоніми);** у цьому завданні **можна** використовувати слова різних частин мови, але наводити приклади слів різних частин мови в одному рядку **не можна**; у завданні **можна** використовувати власне українську лексику й іншомовну; серед **чотирьох** варіантів відповідей – **один правильний**;

дібрати пари слів з протилежним значенням **(антоніми);** у цьому завданні можна використовувати слова різних частин мови; у завданні **можна** використовувати власне українську лексику й іншомовну; серед **чотирьох** варіантів відповідей – **один правильний**;

дібрати слово, яке можна поєднати за змістом із близькозвучним словом відповідно до їхнього значення **(пароніми);** у завданні **можна** використовувати власне українську лексику й іншомовну; серед **чотирьох** варіантів відповідей – **один правильний**;

дібрати речення, у якому за змістом можна використати **обидва слова,** наведені в дужках; у завданні **можна** використовувати власне українську лексику й іншомовну; серед **чотирьох** варіантів відповідей – **один правильний**.

Завдання 1

1.1. Позначте рядок, у якому всі слова близькі за значенням:

А знаменитий, славнозвісний, популярний, знаменний
Б зазначений, позначений, маркований, помічений
В бережливий, ощадливий, економний, дбайливий
Г зразок, взірець, поклик, приклад
Ключ: Б

1.2. Позначте рядок, у якому слова протилежні за значенням:

А писемний – грамотний
Б коштовний – неоціненний
В гарантований – сталий
Г акуратний – неохайний
Ключ: Г

1.3. Позначте слово, яке можна поєднати за змістом зі словом «об'єм»:

А повітря
Б знань
В книги
Г бюджету
Ключ: А

1.4. Позначте речення, у якому за змістом можливі обидва слова, наведені в дужках:

А (Об'єм, Обсяг) виконаної роботи перевищив запланований.
Б У тексті договору сторони (обумовили, зумовили) низку питань.
В Для з'ясування (громадської, суспільної) думки проводять усенародне опитування.
Г Технічний персонал (витратив, розтратив) багато часу на підготовчі роботи.
Ключ: В

Для створення **завдання 2** (лексична й граматична вправність) потрібно дібрати **чотири** речення, правильно вживаючи всі слова та форми, застосовуючи словотвірні моделі (суфікси, префікси), правила творення фрази на рівні простого ускладненого речення (відокремлені дієприслівникові конструкції). Серед **чотирьох** варіантів відповідей – **один правильний**.

Завдання 2

2.1. Позначте речення, у якому правильно вжито всі слова та форми:

А Із почутого випливають наступні висновки.
Б Із почутого витікають наступні висновки.
В Із почутого можна зробити слідуючі висновки.
Г Із почутого можна зробити такі висновки.
Ключ: Г

2.2. Позначте рядок, у якому речення потребує виправлення:

А Господарство перестає бути пріоритетом для власників бізнесу, передаючи управління найманим менеджерам.

Б Поєднуючи різні наукові погляди на поняття державної політики, автор сформулював власне визначення цього поняття.

В Державна політика, маючи велику кількість ознак, формує механізми соціально орієнтованого управління.

Г Зміни в державі, охоплюючи різні сфери суспільного життя, нерозривно пов'язані з характером державної служби.

Ключ: А

Для створення **завдання 3** (граматична вправність (синтаксис)) потрібно дібрати **чотири** речення на точність висловлювання, застосовуючи правила творення фрази на рівні простого і складного речень, дотримуючись правил передачі мовлення іншої особи чи осіб (пряма мова, непряма мова, погодження форм). Серед **чотирьох** варіантів відповідей – **один правильний**.

Завдання 3

3.1. Позначте речення, у якому порушено точність висловлювання:

А Спеціалісти попросили нас описати свої подальші кроки.

Б Упродовж року наукова молодь пропонувала свої проєкти.

В Відома кондитерська фірма змінила свій логотип.

Г Міжнародний інститут нагородив своїх партнерів.

Ключ: А

3.2. Позначте речення, у якому порушено точність висловлювання:

А У фінал вийшли дві команди, вони отримали медалі та почесні кубки переможців олімпіади з програмування.

Б Очільник відомої громадської організації багато років співає в народному хорі, його виступи завжди мають успіх.

В Уряд прагне змінити інституційну основу для районів та областей, він дозволив обраним радам створювати власні виконавчі комітети.

Г Наукова робота студентів дуже важлива в освітньому процесі, вона сприяє розвитку мислення і творчого підходу до розв'язання проблем.

Ключ: Б

3.3. Позначте речення, яке правильно передає зміст прямої мови:
Керівник поцікавився в начальника відділу: «Ви подали свою декларацію?»

А Керівник поцікавився в начальника відділу, чи подав він його декларацію.

Б Керівник поцікавився, чи подав начальник відділу його декларацію.

В Керівник поцікавився, чи подав начальник відділу свою декларацію.

Г Керівник поцікавився в начальника відділу, чи Ви подали свою декларацію.

Ключ: В

2. Завдання множинного вибору з трьома правильними відповідями (3 з 6)

№ завдання	Формулювання умов завдань
4	4. Позначте три вислови, які відповідають нормам культури мови.
5	5. Позначте три доречні в офіційному мовленні формули вибачення, прохання, вдячності, зауваження, сумніву, пропозиції, співчуття, відмови тощо.
6	6.1. Позначте три словосполучення, які утворено правильно. 6.2. Позначте три речення, які потребують виправлення.
7	7. Позначте три літери (від А до Е), на місці яких потрібно вжити розділовий знак.

Завдання 4–7 мають по шість варіантів відповідей, серед яких три правильні. Оберіть правильні варіанти відповідей.

Для створення **завдання 4** (лексична сполучуваність і граматична вправність) потрібно дібрати **шість** висловів (словосполучень) на матеріалі офіційного, публіцистичного та наукового (науково-популярного) стилів (уживання канцеляризмів та мовних кліше), застосовуючи правила узгодження та керування на рівні словосполучення. Серед **шістьох** варіантів відповідей – **три правильні**.

Завдання 4

4.1. Позначте три вислови, які відповідають нормам культури мови:

А чинити в рамках діючого законодавства
Б відсторонити від виконання обов'язків
В звільнитися з обійманої посади
Г притримуватися визначеного курсу
Д допускати незначні помилки
Е звільнити по власному бажанню

Ключі: Б, В, Д

4.2. Позначте три вислови, які відповідають нормам культури мови:

А організаційний відділ
Б керуючий відділом
В заохочувальні заходи
Г копіюючі прилади
Д діючий припис
Е провідний спеціаліст

Ключі: А, В, Е

Для створення **завдання 5** (лексична та стилістична вправність) потрібно дібрати **шість** речень на матеріалі офіційного, публіцистичного та наукового (науково-популярного) стилів з доречними/недоречними в офіційному мовленні формулами вибачення, прохання, подяки, зауваження, сумніву, пропозиції, співчуття, відмови тощо. Серед **шістьох** варіантів відповідей – **три правильні**.

Завдання 5

5.1. Позначте три доречні в офіційному мовленні формули вибачення:

А На жаль, змушені повідомити Вам, що не зможемо вчасно виконати замовлення.
Б Вибачаюся, що змушую Вас довго чекати у приймальні.
В Сайт працює у тестовому режимі, перепрошуємо за тимчасові незручності.
Г Даруйте за затримку, надсилаємо доопрацьований проєкт на затвердження.
Д Якщо я запропонував невдалі рішення проблеми, вибачаюсь.
Е Вибачайте, але зустріч наступного тижня ми таки скасуємо.

Ключі: А, В, Г

5.2. Позначте три доречні в офіційному мовленні формули прохання:

А Дуже хочеться попросити Вас зареєструватися на сайті.
Б Надішліть нам, будь ласка, програму останньої конференції.
В Прийдіть-но і перевстановіть мені операційну систему.
Г Будемо вдячні, якщо Ви письмово підтвердите свою участь.
Д Дуже запрошуємо до співпраці з провідними компаніями.
Е Прошу допомогти зі створенням ілюстрацій для проєкту.

Ключі: Б, Г, Е

Для створення **завдання 6** (граматична вправність) потрібно дібрати **шість** словосполучень, узгодивши їх у відмінкових формах іменних частин мови, застосовуючи синтаксичні конструкції для передавання думки. Серед **шістьох** варіантів відповідей – **три правильні**.

Завдання 6

6.1.Позначте три словосполучення, які утворено правильно:

А Шановний Андрію Віталійовичу!
Б Шановна Олена Пилипівна!
В Шановний пане Даниле!
Г Шановний Дмитро Юрійович!
Д Шановна Ольго Володимирівно!
Е Шановний колега Василенко!

Ключі: А, В, Д

6.2. Позначте три словосполучення, які утворено правильно:

А обговорити питання з Вістяк Степаном Михайловичом
Б запланувати зустріч із Вербак Євгенією Миколаївною
В попередити про засідання Козачок Наталію Андрієвну
Г знайти інформацію про Костюка Олександра Івановича
Д висловити подяку Шульгі Миколі Григорійовичу
Е виконати доручення Галяс Людмили Леонідівни

Ключі: Б, Г, Е

6.3. Позначте три речення, які потребують виправлення:

А Голосувавши за закон, депутат може користуватися лише своєю карткою.
Б Депутат, який голосує за закон, може користуватися лише своєю карткою.

В Голосуючий за закон депутат може користуватися лише своєю карткою.
Г Голосувавший за закон депутат може корисуватися лише своєю карткою.
Д Депутат може голосувати за закон, користуючись лише своєю карткою.
Е Голосуючи за закон, депутат може користуватися лише своєю карткою.
Ключі: А, В, Г

Для створення **завдання 7** (пунктуаційна вправність) потрібно дібрати тексти різних стилів обсягом орієнтовно 50–70 слів; позначити в ньому шість літер (А, Б, В, Г, Д або Е), де має бути розділовий знак **(три літери)** і де його не має бути **(три літери).** Серед **шістьох** варіантів відповідей – **три правильні**.

Завдання 7

7. Позначте три літери (від А до Е), на місці яких потрібно поставити розділові знаки:

Цей Закон регулює функціонування і застосування української мови **(А)** як державної у сферах суспільного життя, визначених цим Законом **(Б)** на всій території України. Українська мова **(В)** як єдина державна мова виконує функції мови міжетнічного спілкування **(Г)** є гарантією захисту прав людини для кожного українського громадянина **(Д)** незалежно від його етнічного походження **(Е)** а також є фактором єдності і національної безпеки України.
Ключі: Б, Г, Е

3. Завдання на встановлення відповідності з чотирма правильними відповідями (4 з 6)

№ завдання	Формулювання умов завдань
8	8. Доберіть до іншомовних слів (1–4) українські відповідники (А–Е).
9	9.1. Слова, позначені цифрами (1–4), поєднайте у словосполучення зі словами, позначеними літерами (А–Е). 9.2. Вислови, позначені цифрами (1–4), поєднайте з їхніми значеннями (А–Е).
10	10. Установіть відповідність між зразками тексту (1–4) та метою мовлення (А–Е), яка відображена в них.

У завданнях 8–10 до кожного з чотирьох рядків, позначених цифрами 1–4, оберіть один правильний варіант, позначений літерою А, Б, В, Г, Д чи Е. Два варіанти відповіді зайві.

Для створення **завдання 8** (лексична вправність) на матеріалі офіційного, публіцистичного та наукового (науково-популярного) стилів потрібно сформувати список із чотирьох іншомовних слів, які належать до однієї частини мови, та дібрати до них українські відповідники. Треба дібрати **два зайві** варіанти відповідей, вони мають бути вірогідними та привабливими.

Завдання 8

8.1. Доберіть до іншомовних слів (1–4) українські відповідники (А–Е):

1	аргумент	**А**	сприйняття
2	рецепція	**Б**	доказ

3	еквівалент	**В**	доручення
4	синтез	**Г**	поєднання
		Д	відповідник
		Е	згода

Ключі: 1-Б, 2-А, 3-Д, 4-Г

8.2. Доберіть до іншомовних слів (1–4) українські відповідники (А–Е):

1	ефективний	**А**	однаковий
2	гуманний	**Б**	незалежний
3	ідентичний	**В**	дієвий
4	автентичний	**Г**	людяний
		Д	справжній
		Е	чинний

Ключі: 1-В, 2-Г, 3-А, 4-Д

8.3. Доберіть до іншомовних слів (1–4) українські відповідники (А–Е):

1	стимулювати	**А**	надавати
2	форсувати	**Б**	заохочувати
3	інтегрувати	**В**	пришвидшувати
4	ліквідовувати	**Г**	об’єднувати
		Д	продукувати
		Е	знищувати

Ключі: 1-Б, 2-В, 3-Г, 4-Е

Для створення **завдання 9** (лексична та граматична вправність) на матеріалі офіційного, публіцистичного та наукового (науково-популярного) стилів потрібно сформувати перелік із **чотирьох** головних слів і дібрати до них залежні. Доберіть **два зайві** варіанти відповідей. Зайві варіанти мають бути вірогідними та привабливими.

Завдання 9

9.1. Слова, позначені цифрами (1–4), поєднайте у словосполучення зі словами, позначеними буквами (А–Е):

1	справляти	**А**	увагу
2	зробити	**Б**	враження
3	здійняти	**В**	зауваження
4	брати	**Г**	питання
		Д	участь
		Е	галас

Ключі: 1-Б, 2-В, 3-Е, 4-Д

9.2. Слова, позначені цифрами (1–4), поєднайте у словосполучення зі словами, позначеними буквами (А–Е).

1	вирішальний, -а, е	**А**	наділ
2	грамотний, -а, е	**Б**	освіта
3	гуманітарна, -а, е	**В**	оплата
4	земельний, -а, е	**Г**	голос
		Д	переклад
		Е	увага

Ключі: 1-Г, 2-Д, 3-Б, 4-А

9.3. Вислови, позначені цифрами (1–4), поєднайте з їхніми значеннями (А–Е):

1	вивести на чисту воду	**А**	зробити висновки
2	взяти лінію	**Б**	впадати в розпач
3	опустити руки	**В**	викрити у нечесних діях
4	вибити ґрунт з-під ніг	**Г**	виконати завдання
		Д	визначити свою позицію
		Е	позбавити впевненості

Ключі: 1-В, 2-Д, 3-Б, 4-Е

Для створення **завдання 10** (стилістична вправність) потрібно дібрати **чотири** зразки текстів (до 20 слів) та **шість** варіантів відповідей (мета мовлення), **чотири** з яких будуть відповідати зразкам текстів, а **два – зайві.** Зайві варіанти мають бути вірогідними та привабливими. **Переконайтеся,** що до кожного зразка тексту і кожної мети мовлення можна дібрати лише один варіант.

Завдання 10

10.1. Установіть відповідність між зразками тексту (1–4) та метою мовлення (А–Е), яка відображена в них:

	Зразок тексту		**Мета мовлення**
1	Уже на початку листопада освітній омбудсмен та його офіс розпочнуть повноцінну роботу …	**А**	пояснення
2	Отож, розглянемо на конкретному прикладі, які ж дані про особу можуть бути відкритими.	**Б**	повідомлення
3	Ми закликаємо сторони виявляти стриманість і зваженість, утримуватися від поспішних та необачних кроків.	**В**	невдоволення
4	Було б добре, якби ви раз на два тижні надсилали нам масив типових питань, які вам надходять.	**Г**	пропозиція
		Д	розпорядження
		Е	застереження

Ключі: 1-Б, 2-А, 3-Е, 4-Г

10.1. Установіть відповідність між зразками тексту (1–4) та метою мовлення (А–Е), яка відображена в них.

	Зразок тексту		**Мета мовлення**
1	Лесю Українку вшановують не тільки в Україні, а й за кордоном.	**А**	підтвердити позицію
2	МОН зобов’язало видавництва надати електронні версії підручників.	**Б**	висловити застереження

3	Інформація про відсторонення Іваненка з посади не відповідає дійсності.	**В**	засвідчити повагу
4	Аналітики попереджають, що не варто намагатися охопити відразу два ринки – наприклад, Китай і США	**Г**	заперечити факт
		Д	дати доручення
		Е	передбачити можливість

Ключі: 1-В; 2-Д; 3-Г; 4-Б

4. Завдання множинного вибору на заповнення пропущених літер у словах

№ завдання	Формулювання умови завдання
11–15	У завданнях 11–15 впишіть пропущену літеру або пропущені літери у виділені слова, позначені відповідними цифрами.

Для створення **завдання 11–15** (орфографічна вправність) потрібно:
дібрати текст обсягом орієнтовно **50–80 слів;**
виділити в тексті **п'ять** слів;
вилучити зі слів літеру/літери (пропуски у виділених словах мають відображати **різні** орфографічні норми).

Тексти для завдань 11–15

Тексти для завдань мають бути автентичними. **Можна** використовувати різні джерела, зокрема й інтернет, скорочувати тексти (вилучати фрагменти речень, речення, слова, терміни, сленгові слова, діалектизми) та виправляти помилки, зазначивши автора тексту (за наявності) та/або джерело функціонування цього тексту. **Не можна** використовувати тексти з підручників та збірників тестових або тренувальних завдань, виданих як в Україні, так і за кордоном, зокрема й публікацій з академічних журналів, словників, збірників праць різних університетів тощо, призначених для студентів (учнів), які можуть бути відомі потенційним учасникам іспиту.

Тексти для завдань мають відповідати типам, а також темам та сферам спілкування (див. Класифікатори «Типи текстів», «Теми і сфери спілкування»). Тексти мають бути коректними з огляду на політичні уподобання, релігійну, етнічну належність, стать, принципи гендерної рівності, рівності осіб з інвалідністю тощо.

Прочитайте текст. У завданнях 11–15 впишіть пропущену літеру або пропущені літери у виділені слова, позначені відповідними цифрами.

Державний сертифікат рівня вільного **(11)** *володі[…]я* українською мовою другого **(12)** *ступен[…]* засвідчує, що особа **(13)** *ле[…]ко* розуміє практично все, що чує або читає, може узагальнити інформацію з різних усних чи письмових джерел, зробити **(14)** *ар[…]ументований* виклад у логічній, послідовній формі, а також висловлюватися спонтанно, швидко і точно, передаючи найтонші **(15)** *ві[…]тінки* смислу навіть у складних ситуаціях.

Ключі: **(11)** *[нн],* **(12)** *[я],* **(13)** *[г],* **(14)** *[г],* **(15)** *[д]*

5. Завдання множинного вибору на заповнення пропусків у тексті (5 з 8).

№ завдання	Формулювання умови завдання
16–20	Прочитайте текст. Для пропусків (16–20) доберіть варіанти відповідей (А–З). Три варіанти відповіді зайві.

Для створення завдання **16–20** (на встановлення відповідності) потрібно:
дібрати текст обсягом орієнтовно **100–130 слів;**
вилучити **п'ять** фрагментів тексту (частини речень, фраз, слів);
написати **вісім** варіантів для заповнення пропусків у тексті (**три** варіанти мають бути зайвими, але вірогідними та привабливими).

Тексти для завдань 16–20

Тексти для завдань мають бути автентичними. **Можна** використовувати різні джерела, зокрема й інтернет, скорочувати тексти (вилучати фрагменти речень, речення, слова, терміни, сленгові слова, діалектизми) та виправляти помилки, зазначивши автора тексту (за наявності) та/або джерело функціонування цього тексту. ***Не можна*** використовувати тексти з підручників та збірників тестових або тренувальних завдань, виданих як в Україні, так і за кордоном, зокрема й публікацій з академічних журналів, словників, збірників праць різних університетів тощо, призначених для студентів (учнів), які можуть бути відомі потенційним учасникам іспиту.

Тексти для завдань мають відповідати типам, а також темам та сферам спілкування (див. Класифікатори «Типи текстів», «Теми і сфери спілкування»). Тексти мають бути коректними з огляду на політичні уподобання, релігійну, етнічну належність, стать, принципи гендерної рівності, рівності осіб з інвалідністю тощо.

Характеристика текстів

У завданнях обсяг текстів, що використовуються для перевірки рівня сформованості навичок та вмінь, визначається максимальною кількістю слів у кожному з текстів. Складність текстів визначається відповідно складністю речень і складністю граматичних структур, що вживаються в тексті. Чим складніші граматичні структури, тим складнішими є речення в тексті.

Лексична наповненість текстів

Лексична наповненість текстів є одним із показників складності тестових завдань такого типу. Лексика може бути знайомою або широковживаною для особи, відповідно, текст у цьому випадку не є складним для розуміння. Якщо в тексті вжито лексику, яка менш вживана, зі словами-термінами або з фразеологізмами та ідіоматичними виразами, то такий текст буде більш складним для читання й розуміння для претендента з низьким рівнем володіння мовою, ніж для того, хто має високий рівень володіння мовою.

Прочитайте текст. Для пропусків (16–20) доберіть варіанти відповідей (А–З). Три варіанти відповіді зайві.

Теорія граничних навантажень

Знаменитий учений Отто Юлійович Шмідт **16 ___** склав план свого життя. У ньому було докладно записано, які книги він мусить прочитати, **17____,** які проблеми розв'язати, як розвиватися фізично. Та коли він підрахував, **18___** для виконання програми, то з'ясувалося: рівно дев'ятсот! Скоротив – вийшло сто п'ятдесят років. На цьому зупинився. Розпланувавши своє життя до хвилини, працюючи на межі можливостей, Шмідт (який помер на шістдесят п'ятому році життя) **19___.** За п'ятдесят років він **20___** сто п'ятдесят років, перекривши норму рівно втричі. Чи не можна припустити, що праця «на межі» – саме той спосіб, за допомогою якого можна виявити приховані людські резерви? (За В. Пекеліс).

А прожив творчо
Б мав грандіозний задум
В крім чітко окресленого кола занять
Г виконав майже всю стоп'ятдесятирічну програму
Д у чотирнадцятирічному віці
Е якими науками оволодіти
Ж який досвід потрібен
З скільки років знадобиться йому

Ключі: 16-Д, 17-Е, 18-З, 19-Г, 20-А

6. Завдання з альтернативними відповідями (визначення правильності/неправильності твердження)

№ завдання	Формулювання умови завдання
21–25	**Прочитайте текст. Для тверджень (21–25) оберіть «Правда», якщо вони правдиві щодо інформації в тексті, або «Неправда», якщо вони неправдиві (помилкові).**

Для створення **завдання 21–25** потрібно дібрати текст обсягом орієнтовно **250–350 слів** і написати 5 тверджень до нього.

Тексти для завдань 21–25

Тексти для завдань мають бути автентичними. **Можна** використовувати різні джерела, зокрема й інтернет, скорочувати тексти (вилучати фрагменти речень, речення, слова, терміни, сленгові слова, діалектизми) та виправляти помилки, зазначивши автора тексту (за наявності) та/або джерело функціонування цього тексту. **Не можна** використовувати тексти з підручників та збірників тестових або тренувальних завдань, виданих як в Україні, так і за кордоном, зокрема й публікацій з академічних журналів, словників, збірників праць різних університетів тощо, призначених для студентів (учнів), які можуть бути відомі потенційним учасникам іспиту.

Тексти для завдань мають відповідати типам, а також темам та сферам спілкування (див. Класифікатори «Типи текстів», «Теми і сфери спілкування»). Тексти мають бути коректними з огляду на політичні уподобання, релігійну, етнічну належність, стать, принципи гендерної рівності, рівності осіб з інвалідністю тощо.

Характеристика текстів

У завданнях обсяг текстів, що використовуються для перевірки рівня сформованості навичок та вмінь, визначається максимальною кількістю слів у кожному з текстів. Складність

текстів визначається відповідно складністю речень і складністю граматичних структур, що вживаються в тексті. Чим складніші граматичні структури, тим складнішими є речення в тексті.

Лексична наповненість текстів

Лексична наповненість текстів є одним із показників складності тестових завдань такого типу. Лексика може бути знайомою або широковживаною для особи, відповідно, текст у цьому випадку не є складним для розуміння. Але якщо в тексті вжито лексику, яка менш вживана, зі словами-термінами або з фразеологічними зворотами та ідіоматичними виразами, то такий текст буде більш складним для читання й розуміння для претендента з низьким рівнем володіння мовою, ніж для того, хто має високий рівень володіння мовою.

Вимоги до тверджень

1. Твердження мають бути розташовані послідовно відповідно до будови.
2. Переконайтеся, що всі твердження не повторюють одне одного.
3. Переконайтеся, що кожне твердження можна однозначно кваліфікувати як правдиве або неправдиве відповідно до інформації в тексті.
4. Переконайтеся, що завдання перевіряє розуміння тексту, а не загальні знання претендента.
5. Переконайтеся, що кожен варіант правильно позначений **(А, Б)** і що випадки збігу літер відсутні.

Прочитайте текст. Для тверджень (21–25) оберіть «Правда», якщо вони правдиві щодо інформації в тексті, або «Неправда», якщо вони неправдиві (помилкові).

Історія Ейфелевої вежі

Після закінчення навчання першим місцем роботи молодого інженера Олександра Густава Ейфеля стала залізниця. Він брав участь у розбудові залізничних шляхів Франції, але така робота не припала йому до душі. У 1864 році Ейфель відкрив свою справу – завод металоконструкцій поблизу Парижа. Ейфель був одним із розробників металевого каркаса американської статуї Свободи. Італія пам’ятає його завдяки розробці велетенського обертового купола астрономічної обсерваторії в Ніцці.

У 1888 році в Барселоні мала відбутися всесвітня виставка. Такі заходи збирали десятки тисяч фахівців зі всього світу. До цієї події Ейфель запропонував владі міста реалізувати свій проєкт – побудувати 300-метрову металеву вежу. Після проведення низки переговорів його пропозицію відхилили – надто великими виявилися фінансові витрати.

Така ж виставка мала відбутися через рік і в Парижі. 1889 рік був для французів особливим – виповнювалося 100 років від дня Французької революції. Влада Парижа влаштувала конкурс на найкращий проєкт. Перемогла компанія Ейфеля з тією ж концепцією металевої вежі, отримавши на її зведення грант, який покривав витрати лише частково. Тоді Ейфель звернувся до паризької влади з пропозицією, що він профінансує три чверті витрат на будівництво, а натомість усі доходи від вежі наступні 20 років забиратиме собі. Таке вирішення питання влаштувало обидві сторони, і договір було укладено. Початок будівництва такого значного об’єкта в центрі міста викликав обурення багатьох французів, від яких надходили численні скарги. Навіть деякі члени спілки письменників Парижа були невдоволені, зокрема Олександр Дюма (молодший).

31 березня 1889 року відбулося урочисте відкриття Ейфелевої вежі. На той час ця споруда була справді революційною, але преса відреагувала на її відкриття неоднозначно.

Проблема полягала в тому, що вежа нагадувала скелет і була зовсім не схожа на жодну споруду того часу. Архітектора звинуватили у відсутності смаку, але Ейфель пояснив, що така конструкція – це лише результат математичних розрахунків та інженерних міркувань. Після відкриття вежа майже миттєво стала популярною і почала приваблювати натовпи туристів зі всього світу. Усі хотіли подивитися на Париж із висоти 300 метрів. За двадцятирічне перебування у власності Ейфеля вежа принесла йому чималий капітал.

На сьогодні вежу відвідали понад 250 мільйонів людей. Париж отримує гроші не тільки від продажу квитків туристам – на Ейфелевій вежі розміщені два відомі ресторани, а також кілька кафе. Крім того, низка телеканалів веде свої трансляції з Ейфелевої вежі.

21. Ейфелю сподобалося працювати на залізниці.

А Правда
Б Неправда

22. Проєкти Ейфеля реалізовані лише в Європі.

А Правда
Б Неправда

23. Ейфелева вежа могла бути зведена в Барселоні.

А Правда
Б Неправда

24. Більшість коштів на будівництво Ейфелевої вежі дав автор.

А Правда
Б Неправда

25. Конструкція Ейфелевої вежі зумовлена тогочасними архітектурними смаками.

А Правда
Б Неправда

Ключі: 21-Б, 22-Б, 23-А, 24-А, 25-Б

7. Завдання множинного вибору з однією правильною відповіддю (повне розуміння тексту) (1 з 4)

№ завдання	Формулювання умови завдання
26–30	**Прочитайте текст. Для запитань (26–30) оберіть правильну відповідь (А, Б, В або Г).**

Для створення **завдання 26–30** потрібно:

дібрати текст обсягом орієнтовно **350–450** слів;

написати до тексту **п’ять** запитань (запитання до тексту передбачають виявлення конкретної інформації у тексті, з’ясування фактів, уточнення значення мовних одиниць відповідно до контексту, формування висновків на основі прочитаного);

написати **чотири** варіанти відповідей до кожного запитання (серед них **один** варіант – правильний).

Тексти для завдань 26–30

Тексти для завдань мають бути автентичними. **Можна** використовувати різні джерела, зокрема й інтернет, скорочувати тексти (вилучати фрагменти речень, речення, слова, терміни, сленгові слова, діалектизми) та виправляти помилки, зазначаючи автора тексту (за наявності) та/або джерело функціонування цього тексту. **Не можна** використовувати тексти з підручників та збірників тестових або тренувальних завдань, виданих як в Україні, так і за кордоном, зокрема й публікацій з академічних журналів, словників, збірників праць різних університетів тощо, призначених для студентів (учнів), які можуть бути відомі потенційним учасникам іспиту.

Тексти для завдань мають відповідати типам, а також темам та сферам спілкування (див. Класифікатори «Типи текстів», «Теми і сфери спілкування»). Тексти мають бути коректними з огляду на політичні уподобання, релігійну, етнічну належність, стать, принципи гендерної рівності, рівності осіб з інвалідністю тощо.

Вимоги до запитань

1. Запитання має бути чітко сформульоване.
2. Уникайте граматичних підказок у запитанні.
3. Зведіть до мінімуму кількість заперечних тверджень/запитань.
4. Якщо використовуєте заперечення, виділяйте його жирним шрифтом і підкресленням.
5. При написанні твердження, що потребує завершення, закінчуйте лінією і крапкою в кінці (тобто _____.).
6. Розташовуйте запитання послідовно, логічно та відповідно до змісту.

Вимоги до варіантів відповідей

1. Уникайте правильних варіантів відповідей, які помітно довші або коротші за інші варіанти.
2. Не деталізуйте правильну відповідь більше, ніж неправильну.
3. Уникайте узагальнення правильного варіанта.
4. Переконайтеся, що всі варіанти відповідей граматично узгоджуються із твердженням/запитанням.
5. Уникайте неправильних варіантів, які містять слова або терміни, які можуть бути незнайомі для особи.
6. Не повторюйте ключові слова та фрази із твердженням/запитанням у поданих варіантах.
7. Уникайте використання таких детермінантів, як ***«іноді і ніколи»*** в запитаннях.
8. Уникайте опції ***«всі перелічені вище варіанти і жоден із перерахованих вище».***
9. Кожен варіант відповіді має бути правдоподібним і привабливим для претендентів.
10. Розставляйте варіанти відповідей логічно та послідовно.
11. Переконайтеся, що всі варіанти семантично чи асоціативно не повторюють один одного.
12. Переконайтеся, що на кожне запитання є тільки одна правильна відповідь.
13. Переконайтеся, що ви тестуєте розуміння тексту.
14. Переконайтеся, що кожен варіант відповіді є однозначним.
15. Переконайтеся, що кожен варіант відповіді правильно позначений (**А**, **Б**, **В**, **Г)** і що немає випадків збігу літер.

Формулювання запитань:

1. Що з перерахованого відповідно до абзацу N стосується X?
2. Що з перерахованого стосується авторського опису X?
3. Відповідно до абзацу N X сталося, тому що ...
4. Відповідно до абзацу N X зробив Y, тому що …
5. Чому X відповідно до абзацу N зробив Y?
6. Автор згадує все перераховане ОКРІМ ...
7. Що говорить автор про..?
8. Що з наведеного нижче є ПРАВДОЮ відповідно до?

Висновок

9. Який висновок можна зробити про X?
10. Які з наведених нижче висновків можна зробити з пункту X?
11. З тексту можна зробити висновок, що ...

Мета (чому автор згадував...)

12. Автор згадує X у пункті 2, щоб ...
13. Чому автор згадує X?
14. Автор використовує X як приклад ...
15. Чому автор використовує слово X при згадці про Y?

Значення слів

16. Слово X у рядку/абзаці найбільш близьке за значенням...
17. Вказуючи X, автор має на увазі, що ...
18. У рядку X слово Y найкраще замінити на ...

Головна думка

19. У якій рубриці доречно розмістити текст?
20. Яка мікротема зайва у наведеному переліку відповідно до тексту?
21. Яке твердження правильне відповідно до тексту?
22. Яку важливу проблему X згадано у тексті?

Посилання

23. Яке з перерахованих речень краще висловлює важливу інформацію у виділеному або підкресленому розділі тексту?

Прочитайте текст. Для запитань (26–30) оберіть правильну відповідь (А, Б, В або Г).

З історії кави

Існує багато легенд і версій про відкриття людьми кави як напою, і майже всі вони називають батьківщиною кави Ефіопію. Віддавна мешканці провінції Каффа знали про властивість ягід кавового дерева надавати сил і бадьорості. За легендою, у IX столітті в Ефіопії пастух на ім'я Калда помітив, що інколи кози не сплять, а всю ніч активно граються і стрибають. Стривожений пастух розповів муллі про дивну поведінку тварин, і той порадив простежити, чим кози харчуються вдень. І ось пастух приніс до мечеті гілки з темно-червоними ягодами. У кожній такій ягоді було по два ясно-зелених зернятка. Мулла на собі спробував дію відвару зерен і переконався в його збудливій дії. Споживання кави швидко поширилося серед арабів. Вони назвали напій «кафе» за назвою провінції Каффа, або ж «кава», що по-арабському означає «бути сильним», «бути рішучим».

Центром поширення кави стала територія Аравії, а саме – Ємену, де в місті Моха вперше заклали культивовані плантації кави. Продавали зерна, називаючи їх за старою назвою міста – «Моккo». Оскільки саме з Ємену кава набула найбільшого поширення, то араби так і називають її – «дочка Ємену». Кава швидко стала поширюватися на території

Аравії. Мешканці дуже швидко звикли до неї і почали відкривати затишні кав'ярні, в яких люди не просто пили каву, а, розташувавшись на м'яких диванах, вели неквапливі бесіди, обговорювали поточні справи, відпочивали, повільно потягуючи улюблений запашний напій. Швидко ці традиції поширилися на територіях Османської імперії. Вони стали настільки популярними, що люди почали пропускати релігійні служби, тому султан Магомет IV оголосив каву поза законом, але її любителі були непохитні, і через декілька років Сулейман III зняв заборону на напій.

Коли в XVII столітті кава через Венецію уперше з'явилася в Європі, то священники побоювалися, що вона витіснить вино. Радники папи Климента VIII пропонували йому оголосити улюблений напій Османської імперії «нечистим». Папа, скуштувавши напій, змінив свою думку і поклав край полеміці, благословивши каву. Перша кав'ярня в Італії була відкрита в 1654 році.

До поширення кави долучився й український шляхтич Юрій Кульчицький. Перебуваючи в Османській імперії, він досконало вивчив мову та звичаї турків. Згодом перебрався до Відня. Коли в 1683 році турецька армія взяла Відень в облогу, Юрій Кульчицький вибрався із міста, зміг перетнути розташування ворога, дістатися до польського короля і розповісти про плани захисників. Османська армія зазнала поразки. Ця битва увійшла в історію як Віденська, але вона має й іншу назву – «Кавова битва». За звитягу Юрія Кульчицького нагородили і трофеями – йому дісталися 300 мішків кави.

Зараз кава – другий за популярністю товар у світі після нафти. Люди вже століттями п'ють каву. Але є й ті, хто полюбляє каву… їсти. Отож, окремі компанії використовують залишки кавової ягоди для виготовлення борошна. Із нього роблять тістечка, хліб, шоколад, соуси та додають до інших продуктів. Проте вироби з кавового борошна не завжди мають смак кави: залежно від виду відчуватимуться квіткові, цитрусові або фруктові нотки.

26. Якого кольору свіжі плоди (ягоди) кавового дерева?

А ясно-зеленого
Б темно-червоного
В світло-коричневого
Г темно-зеленого

27. Слово «кава» походить з арабської мови й означає…

А «бути сильним»
Б «дочка Аравії»
В «провінція Каффа»
Г «бадьора коза»

28. У якій послідовності (відповідно до тексту) відбувалося поширення кави?

А Ефіопія – Османська імперія – Ємен – Венеція – Відень
Б Ємен – Ефіопія – Османська імперія – Венеція – Відень
В Ефіопія – Ємен – Османська імперія – Венеція – Відень
Г Венеція – Відень – Ємен – Ефіопія – Османська імперія

29. Яка з перелічених мікротем відсутня у тексті?

А особливості споживання кави
Б легенда про відкриття кави
В проникнення кави в Європу
Г цілющі властивості кави

30. Яке твердження правильне відповідно до тексту?

А вироби з кавового борошна не завжди подібні за смаком до кави
Б турецька технологія приготування кави сподобалася європейцям

В кава на першому місці серед найпопулярніших товарів у світі
Г перша європейська кав'ярня була відкрита у Відні
Ключі: 26-Б, 27-А, 28-В, 29-Г, 30-А

8. Завдання відкритого типу (написання тексту на визначену тему)

Завдання	Формулювання умови завдання
Написання тексту на визначену тему	Прослухайте аудіозапис і максимально повно (докладно) запишіть почуте, висловивши свою позицію щодо теми тексту. Зробіть висновок. Обсяг створеного тексту має становити 100-150 слів. Текст буде повторений двічі з паузою у 1,5 хвилини. Ви можете робити нотатки під час прослуховування.

Для створення **завдання відкритого типу** (написання тексту на визначену тему) потрібно дібрати текст обсягом орієнтовно **150–180 слів** (запис на загальну тематику тривалістю **1,5–2 хвилини**). Текст має містити проблему, про яку претендент має висловитися.

Тексти для завдань відкритого типу

Тексти для завдань відкритого типу мають бути автентичними. **Можна** використовувати різні джерела, зокрема й інтернет, скорочувати тексти (вилучати фрагменти речень, речення, слова, терміни, сленгові слова, діалектизми) та виправляти помилки, зазначивши автора тексту (за наявності) та/або джерело функціонування цього тексту. ***Не можна*** використовувати тексти з підручників та збірників тестових або тренувальних завдань, виданих як в Україні, так і за кордоном, зокрема й публікацій з академічних журналів, словників, збірників праць різних університетів тощо, призначених для студентів (учнів), які можуть бути відомі потенційним учасникам іспиту.

Тексти мають відповідати типам, а також темам та сферам спілкування (див. Класифікатори «Типи текстів», «Теми і сфери спілкування»). Тексти мають бути коректними з огляду на політичні уподобання, релігійну, етнічну належність, стать, принципи гендерної рівності, рівності осіб з інвалідністю тощо.

Прослухайте аудіозапис і максимально повно (докладно) запишіть почуте, висловивши свою позицію щодо теми тексту. Зробіть висновок. Обсяг створеного тексту має становити 100–150 слів. Текст буде повторений двічі з паузою у 1,5 хвилини. Ви можете робити нотатки під час прослуховування.

Сучасний світ буквально вимагає від нас уміння гарно говорити, презентувати себе, бути оратором. Опанувати це мистецтво людство намагається здавна. На основі багатовікового досвіду сформували основні правила бесіди, і кожне нове покоління вносить у них свої особливості.

Кажуть, що хороших співрозмовників небагато передусім тому, що більшість людей думають над тим, що вони хочуть висловити, а не над тим, як треба говорити. Під час бесіди вони можуть безперестанку говорити про власні проблеми, перебивати, втручатися в середині фрази. Ще стародавній філософ Епіктет наполягав, що людина має слухати вдвічі більше, ніж говорити: «Недарма нам Бог дав один язик і пару вух!»

Є чимало універсальних рекомендацій. Фахівці радять аналізувати манеру спілкування, читати й обдумувати прочитане, слухати поради від мовознавців, риторів, викладачів української мови та ділового спілкування. Частина мовців має власний досвід

комунікації та прийоми гарної бесіди у різних ситуаціях. Проте для багатьох людей не так просто навчитися гарно говорити. Як же домогтися, щоб спілкування було приємним і успішним і на що звертати увагу? (*За О. Корніякою*).

УСНА ЧАСТИНА ІСПИТУ

Монологічне висловлювання

Завдання	Комунікативні вміння й навички
Монологічне висловлювання	Уміння усно розкрити тему монологічного висловлювання відповідно до комунікативного завдання, дотримуючись норм української мови, висловити власну позицію щодо теми монологу, послідовно викласти думки під час висловлювання, володіти словниковим запасом, правильно наголошувати та вимовляти слова, вживати синтаксичні структури та граматичні форми.

Завдання	Формулювання умови завдання
Монологічне висловлювання	Із запропонованих тем оберіть одну й висловіть своє бачення та обґрунтуйте позицію. Обсяг висловлювання має становити не менше 20 речень.

Усна частина іспиту складається із завдання на створення монологічного висловлювання. Для створення **завдання усної частини іспиту (монологічного висловлювання)** потрібно сформулювати теми відповідно до класифікатора «Сфери та теми спілкування». Завдання має бути коректним з огляду на політичні уподобання, релігійну, етнічну належність, стать, принципи гендерної рівності, рівності осіб з інвалідністю тощо.

Монологічне висловлювання

Із запропонованих тем оберіть ОДНУ й висловіть своє бачення та обґрунтуйте позицію. Обсяг висловлювання має становити не менше 20 речень.

1. «Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову…» (Ліна Костенко).
2. «Перебуваючи на службі, пам’ятай дві істини: тільки неупередженість випромінює світло мудрості, тільки безкорисливість породжує авторитет» (Хун Зичен).

Додаток 1

Замовлення на розроблення завдань для іспиту
на рівень володіння державною мовою для осіб, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків

Розробник –

Термін подачі матеріалів до Комісії –
Добірка складається з __ тестових завдань, __ текстів та __ монологічних висловлювань

№ з/п	№ завдання в іспитовій роботі	Тексти	Тип тексту	К-сть тестових завдань (запитань)	К-сть завдань відкритого типу	Форма завдання	Навички або вміння, що перевіряються
Письмова частина							
Усна частина							
Разом							

Додаток 2

Картка завдань для письмової частини іспиту (завдання 1–15)

(заповнює розробник тестових завдань відповідно до класифікатора)

<table>
<tr><td colspan="2">Форма завдання</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Номер відповідно до класифікатора письмової частини
(що перевіряє завдання відповідно до Вимог)</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Джерело (якщо завдання містить фрагменти текстів)</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Номер відповідно до класифікатора «Типи текстів» (якщо завдання містить текст)</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Номер відповідно до класифікатора «Теми і сфери спілкування» (якщо завдання містить текст)</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Обсяг тексту/кількість слів (якщо завдання містить текст)</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Зміни в тексті</td><td>без змін</td><td></td></tr>
<tr><td>скорочено</td><td></td></tr>
<tr><td>дидактизовано:
а) заміна / вилучення лексики;
б) виправлення помилок.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Власне ім’я та прізвище автора завдання</td><td></td></tr>
</table>

Додаток 3

Картка завдань для письмової частини іспиту
(завдання 16–20, 21–25, 26–30)

Характеристика тексту та завдання
(заповнює розробник тестових завдань відповідно до класифікатора)

Джерело тексту		
Назва тексту		
Автор тексту		
Місце видання і видавець		
Дата друку (зазначити № періодичного видання, якщо є)		
URL (якщо джерелом є інтернет, додайте копію)		
Тип тексту відповідно до класифікатора (вказати номер)		
Обсяг тексту (кількість слів)		
Сфера та тема спілкування відповідно до класифікатора (вказати номер)		
Зміни в тексті	без змін	
	скорочено	
	дидактизовано: а) заміна / вилучення лексики; б) виправлення помилок.	
Кількість завдань до тексту		
Форма завдання	завдання множинного вибору на заповнення пропусків у тексті	
	завдання з альтернативними відповідями на визначення правильності/неправильності твердження	
	завдання множинного вибору з однією правильною відповіддю	
Які вміння перевіряє відповідно до вимог	розуміти основний зміст автентичного тексту	
	знаходити спеціальну або необхідну інформацію в автентичних текстах	
	розуміти деталі прочитаного автентичного тексту	
	правильно використовувати лексичні одиниці відповідно до контексту	
	правильно використовувати граматичні форми частин мови та частини мови відповідно до контексту	
Власне ім’я та прізвище автора завдання		

Додаток 4

Картка завдань для письмової частини іспиту
завдання відкритого типу (написання тексту на визначену тему)

Характеристика тексту та завдання
(заповнює розробник тестових завдань відповідно до класифікатора)

Джерело тексту		
Назва тексту		
Автор тексту		
Місце видання і видавець		
Дата друку (зазначити № періодичного видання, якщо є)		
URL (якщо джерелом є інтернет, додайте копію)		
Тип тексту відповідно до класифікатора (вказати номер)		
Обсяг тексту (кількість слів)		
Сфера та тема спілкування відповідно до класифікатора (вказати номер)		
Зміни в тексті	без змін	
	скорочено	
	дидактизовано: а) заміна / вилучення лексики; б) виправлення помилок.	
Форма завдання	завдання відкритого типу (написання тексту на визначену тему)	
Які вміння перевіряє відповідно до вимог	повне розуміння тексту, уміння максимально повно (докладно) записати почутий текст, висловити власну позицію щодо теми тексту і зробити висновок	
Власне ім’я та прізвище автора завдання		

Додаток 5

Картка завдання для усної частини іспиту (монологічне висловлювання)

(заповнює розробник тестових завдань відповідно до класифікатора)

Сфера та тема спілкування відповідно до класифікатора	
Які вміння та навички перевіряє відповідно до вимог	
Власне ім’я та прізвище автора завдання	

Додаток 6

Класифікатор текстів для завдань письмової частини іспиту
(16–20, 21–25, 26–30 та завдання відкритого типу (написання тексту на визначену тему)**)**
«Сфери та теми спілкування»

01. Особистісна.
01.01. Родинні зв'язки, сімейні традиції, свята.
01.02. Дозвілля, розваги.
01.03. Захоплення.
01.04. Стиль життя.
01.05. Місця перебування.
01.06. Плани на майбутнє.
01.07. Довкілля. Природа. Погода. Тваринний і рослинний світ.
01.08. Відпочинок, подорожі.
01.09. Харчування.
01.10. Зовнішність, риси характеру, стиль одягу.
02. Суспільна.
02.01. Толерантне ставлення до оточення. Етикет.
02.02. Батьки і діти.
02.03. Культура та традиції народів світу.
02.04. Благодійність.
02.05. Людина і довкілля. Охорона довкілля. Природні катаклізми.
02.06. Подорожі. Види транспорту. Готелі.
02.07. Культура харчування. Заклади громадського харчування.
02.08. Покупки. Відвідування магазинів.
02.09. Визначні місця. Опис місцевості.
02.10. Здоровий спосіб життя.
02.11. Охорона здоров'я.
02.12. Видатні люди.
02.13. Молодіжна культура. Молодіжні організації. Молодіжний рух.
02.14. Спорт. Види спорту. Спортсмени. Змагання. Олімпійські ігри.
02.15. Засоби масової інформації.
02.16. Культура (Музика. Кіно. Театр. Фільми. Вистави).
02.17. Мистецтво (Живопис. Література. Митці).
02.18. Глобалізація.
02.19. Людина і громадські установи.
02.20. Сфера послуг.
02.21. Географічні особливості місцевості.
02.22. Наука і технічний прогрес.
02.22. Законодавство.
02.22. Офіційне спілкування. Ділові стосунки.
03. Освітня.
03.01. Система освіти в Україні й за кордоном.
03.02. Організація навчального процесу (навчальні предмети, програми, реформа).
03.03. Вивчення іноземних мов.
04. Професійна.
04.01. Людина та її діяльність.
04.02. Професії. Вибір професій.

Додаток 7

Класифікатор «Типи текстів»

2.1. Оголошення.
2.2. Короткі оригінальні тексти (повідомлення), пов’язані з науковою, публічною, професійною та освітньою сферами життя.
2.3. Статті з газет, журналів та інтернет-джерел.
2.4. Інтерв’ю.
2.5. Інструкції.
2.6. Ділові папери.
2.7. Листівки, приватні листи.
2.8. Уривки оригінальних художніх текстів (новел, оповідань, повістей, романів).
2.9. Анотація, відгук, рецензія.
2.10. Енциклопедичні статті.

Додаток 8

Висновок про якість тексту

№ з/п		Так	Ні
1.	Джерело тексту вказано.		
2.	Тип тексту відповідно до класифікатора вказано.		
3.	Сфера та тема спілкування визначена правильно.		
4.	Обсяг відповідає вимогам, які визначені в інструкціях для відповідного типу завдання.		
5.	Лексичне наповнення прийнятне для заданого рівня володіння.		
6.	Текст не дискримінує осіб за статтю, етнічною належністю, політичними, релігійними уподобаннями, принципами гендерної рівності, рівності осіб з інвалідністю тощо (якщо зміст тексту є дискримінативним, то вкажіть для якої категорії (групи) учасників).		
7.	Текст не містить помилок.		

Висновок: текст *рекомендовано / не рекомендовано / рекомендовано за умови врахування зауважень* для використання в тестах на іспиті

Висновок рецензента: _____

Зауваження: _____

Дата **Підпис** _____**Власне ім'я та прізвище рецензента**

Додаток 9

Висновок про якість завдання

№ з/п		Так	Ні
1.	Зміст завдання відповідає Вимогам до рівнів володіння державною мовою / Специфікації іспитової роботи на рівень володіння державною мовою (для виконання службових обов'язків.		
2.	Умову завдання сформульовано коректно (якщо умова завдання некоректна, запропонуйте кращий варіант).		
3.	Правильна відповідь є справді правильною і єдиною можливою.		
4.	Серед варіантів відповіді немає взаємовиключних.		
5.	Усі варіанти відповідей однотипні за структурою (якщо варіанти відповідей можна покращити, запропонуйте свій варіант і поясніть переваги).		
6.	Завдання не дискримінує претендентів за статтю, етнічною належністю, політичними, релігійними уподобаннями, принципами гендерної рівності, рівності осіб з інвалідністю тощо.		

Висновок: завдання *рекомендовано / не рекомендовано / рекомендовано за умови врахування зауважень* для використання в тестах на іспиті

Висновок рецензента: _____

Зауваження: _____

Дата **Підпис** _____**Власне ім'я та прізвище рецензента**

Додаток 10

Висновок про якість теми монологічного висловлювання

№ з/п		Так	Ні
1.	Тему завдання сформульовано коректно.		
2.	Завдання є коректним з огляду на політичні уподобання, релігійну, етнічну належність, стать, принципи гендерної рівності, рівності осіб з інвалідністю тощо.		
3.	Завдання не містить помилок.		

Висновок рецензента: тему монологічного висловлювання *рекомендовано / не рекомендовано / рекомендовано за умови врахування зауважень* для використання на іспиті.

Якщо тему сформульовано некоректно, запропонуйте свій варіант: _____

Зауваження: _____

Дата **Підпис** _____**Власне ім'я та прізвище рецензента**

В. о. начальника відділу
стандартів державної мови
та забезпечення оцінювання

рівня володіння державною мовою Олексій ПОПОВ